

Poročilo o delu Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi v letu 2008

Ljubljana, maj 2009

Vsebina:

Povzetek	3
I. Zakonodajni okvir	4
II. Preventiva	5
Osveščanje širše javnosti	5
Osveščanje strokovne javnosti – izobraževanja	6
Osveščanje ciljne populacije	7
Krepitev nadzorstvenih mehanizmov pri izdaji delovnih dovoljenj	8
III. Pregon kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi	9
Dejavnosti policije	9
Dejavnosti Državnega tožilstva	10
IV. Pomoč in zaščita za žrtve trgovine z ljudmi	12
Projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi	12
Projekt PATS	15
Projekt EQUAL	16
V. Podporne dejavnosti	17
Koordinacija dela MDS	17
Sodelovanje v okviru regionalnih in mednarodnih organizacij	17
VI. Področja, povezana s problematiko trgovine z ljudmi	21
Otroška internetna pornografija	21
Nedovoljene migracije	21
Zaključek	22

Povzetek

V skladu s sklepom Vlade Republike Slovenije št. 240-05/2003-1, 18. december 2003, je Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi (v nadaljevanju: MDS) pripravila poročilo o delu za leto 2008.

MDS se je v poročevalskem obdobju sestala trikrat in obravnavala različne teme, povezane z načrtovanjem ukrepov proti trgovini z ljudmi ter reševanjem odprtih aktualnih primerov. Sklepi razprav so navedeni v zapisnikih, ki so bili po sestankih razposlani članicam in članom MDS.

Zaradi dejavnosti, povezanih s predsedovanjem Slovenije Svetu EU v prvi polovici leta 2008, je bilo delo MDS nekoliko manj intenzivno pri organizaciji formalnih sestankov, sicer pa je potekalo nemoteno in v okviru krajših »ad hoc« delovnih sestankov glede na posamezno problematiko. Pomembnejši dogodki in dejavnosti so zajeti v poglavjih:

Zakonodaja, spremembe kazenskega zakonika, ki nimajo vsebinskega pomena za kazniva dejanja s področja trgovine z ljudmi.

Preventiva, našteje dejavnosti za osveščanje širše javnosti, strokovne javnosti in ciljne populacije – potencialnih žrtev trgovine z ljudmi. Omeniti velja tudi pregled in ukrepe pri izdaji delovnih dovoljenj za tako imenovano rizično skupino poklicev (barske plesalke, gradbeni in sezonski delavci).

Pregon kaznivih dejanj, primeri kaznivih dejanj, ki sta jih obravnavala policija in državno tožilstvo. Policija je v letu 2008 obravnavala 18 primerov (od tega 17 kaznivih dejanj v 11 kazenskih ovadbah in 1 poročilo) trgovine z ljudmi zoper 36 storilcev. Državna tožilstva so obravnavala 11 kazenskih ovadb in 2 poročili zoper skupaj 31 osumljencev. Preiskave so bile uvedene zoper 7 oseb, vložene so bile obtožbe zoper 10 oseb (od tega 6 iz preteklih let) ter izrečene sodbe zoper 4 osebe (od tega zoper 3 iz preteklih let).

Pomoč in oskrba za žrtve trgovine z ljudmi, obravnavane so oblike krizne in varne namestitve, ki sta jih izvajala NVO Ključ in Slovenska Karitas ter projekt PATS, kot primer kontinuitete. Za omenjene projekte je bilo v vladnem proračunu načrtovanih skupno 95.000,00 evrov, dejansko porabljenih pa **98.387,00 evrov**.

Podporne dejavnosti, opis koordinativnih dejavnosti, potrebnih za celovit pristop v boju proti trgovini z ljudmi, ter mednarodnih dogodkov, katerih so se udeležili predstavniki medresorske delovne skupine.

Področja, povezana s problematiko trgovine z ljudmi, statistični podatki o otroški internetni pornografiji in ilegalnih migracijah. Tematiki sicer vsebinsko ne spadata v ožjo problematiko trgovine z ljudmi, se pa nanjo posredno navezujeta.

I. Zakonodajni okvir

V letu 2008 je Ministrstvo za pravosodje pripravilo nov Kazenski zakonik, katerega je Državni zbor Republike Slovenije sprejel 20. maja 2008. Nov Kazenski zakonik (v nadaljevanju: KZ-1) je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 55/08, popravek pa je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 66/08. KZ-1 je začel veljati 1. novembra 2008.

V KZ-1 sta najbolj relevantni kaznivi dejanji s področja boja proti trgovini z ljudmi, določeni v 113. členu (kaznivo dejanje trgovine z ljudmi) in v 112. členu (kaznivo dejanje spravljanja v suženjsko razmerje). Z njima sta nadomeščeni kaznivi dejanji iz 387. a in 387. člena Kazenskega zakonika iz leta 1994 (s spremembami do leta 2004), ki sta določali navedeni kaznivi dejanji. Glede opredelitev znakov navedenih kaznivih dejanj v KZ-1 v primerjavi s Kazenskim zakonikom iz leta 1994 (s spremembami do leta 2004) je možno oceniti, da gre le za spremembe redakcijske narave.

Ministrstvo za pravosodje je v letu 2008 ponovno proučilo vsebino Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi (CETS, št. 197) iz leta 2005 in ocenilo, da določbe konvencije presegajo okvire pravnega reda Republike Slovenije. Zaradi tega je bil postopek ratifikacije navedene Konvencije odložen. Glede na določbe o jurisdikciji Kazenskega zakonika oziroma njegove veljavnosti glede tujcev v zvezi s posebnimi pogoji za pregon v drugem odstavku 13. člena KZ-1 in tretjem odstavku 14. člena KZ-1 (dvojna kaznivost) ter kaznivosti po splošnih pravnih načelih, ki jih priznava mednarodna skupnost po petem odstavku 14. člena KZ-1, pa bo verjetno treba v skladu z drugim odstavkom 31. člena Konvencije podati pridržek oziroma interpretativno izjavo o dosegu slovenske jurisdikcije po tej točki Konvencije v zvezi s točko d prvega odstavka 31. člena Konvencije.

II. Preventiva

Preventiva je ena pomembnejših dejavnosti v boju proti trgovini z ljudmi v Republiki Sloveniji, s katero skušamo preprečevati to obliko kršenja temeljnih človekovih pravic in omiliti njene posledice.

Preventivne dejavnosti zajemajo osveščanje širše javnosti; izobraževanje in usposabljanje strokovnjakov za to področje; osveščanje ciljnih skupin – potencialnih žrtev trgovine z ljudmi; izvajanje raziskovalne dejavnosti; spremljanje pojava ter nenazadnje krepitev nadzorstvenih mehanizmov tako v okviru organov preiskave in pregona kot tudi v okviru drugih institucij, katerih delo posega na področje boja proti trgovini z ljudmi.

Osveščanje širše javnosti

Po dostopnih podatkih so slovenski mediji objavili več kot 50 prispevkov na temo trgovine z ljudmi. Pri nekaterih prispevkih oziroma v radijskih ali televizijskih oddajah so sodelovali nacionalni koordinator in člani MDS.

Mediji so v začetku leta in ponovno poleti objavili več prispevkov o beračenju (Tednik na TV Slovenija, Nedelo, Delo) z izjavami nevladnih organizacij (NVO) predstavnikov policije.

Marca so objavili več člankov, ki so trgovino z ljudmi obravnavali v povezavi z nasiljem nad ženskami ob uveljavitvi zakona o preprečevanju nasilja v družini. Obsežnejša članka sta bila objavljena v Sobotni prilogi Dela in prilogi Dela Ona.

Tako elektronski kot tiskani mediji so junija predstavili poročilo o delu MDS v 2007 in pri tem navajali izjave nacionalnega koordinatorja ter predstavnikov Ključa in Karitas.

Mediji so junija poročali o letnem poročilu Zunanjega ministrstva ZDA o trgovini z ljudmi, Delo pa je objavilo tudi daljši članek veleposlanika ZDA v Sloveniji z naslovom Nezakonita trgovina z ljudmi je sodobno suženjstvo.

Revija Jana je junija objavila izpoved Slovenke, žrtve trgovine z ljudmi, in nekaj napotkov Društva Ključ o previdnosti.

Poleti so mediji obširneje predstavili delo NVO, ki pomagajo žrtvam in so dejavni v boju proti trgovini z ljudmi. Obsežen intervju in predstavitev dela Društva Ključ sta objavili priloga Dnevnika Objektiv in priloga Dela Ona, Družina pa je objavila članek o delu Karitas na tem področju.

Ob evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi je nekaj medijev poročalo o posvetu v Centru Evropa v Ljubljani. V publikaciji SINFO, ki izhaja v angleščini, je izšel celostranski članek nacionalnega koordinatorja mag. Sandija Čurina. Ob tej priložnosti je Studio Signal predvajal enourno pogovorno oddajo z nacionalnim koordinatorjem, predstavnico Karitas in predstavnikom društva novinarjev. Oddajo so predvajale tudi članice mreže lokalnih televizij.

V medijih so pisali o kršenju pravic delavcev migrantov, na kar opozarjajo zlasti predstavniki sindikatov, Dnevnik je objavil intervju s strokovnim sodelavcem ZSSS.

Nekaj medijev je predstavilo izid knjige Prostitucija, avtor Jurij Popov pa je bil gost Odmevov na TV Slovenija, obsežen intervju z njim je izšel tudi v prilogi Dnevnika Objektiv.

Tema je našla mesto tudi na straneh črne kronike v različnih medijih (npr. junija ob odkritju mreže trgovcev z ljudmi in jeseni ob primeru Klobučar).

V TV Dnevniku in oddaji Tarča sta bili izjavi predstavnika policije in hkrati člana MDS o konkretnem primeru suženjstva slovenskega državljana (primer Klobučar).

V Centru Evropa je 16. oktobra 2008 potekal posvet z naslovom Tudi ti si lahko žrtev. Posvet, ki je bil organiziran ob evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi, je vodila in moderirala Violeta Neubauer (UEM). Gosti in razpravljalci na posvetu so bili mag. Sandi Čurin, nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi, Nina Stenko, Slovenska Karitas, Katjuša Popović, NVO Društvo Ključ, Kristina Plavšak, Informacijski urad Sveta Evrope v RS, Maja Kezunović Krašek, Informacijska pisarna Evropskega parlamenta v Ljubljani. Prisotnih je bilo preko 20 udeležencev, zlasti mladih, med katerimi se je razvila živahna debata.

V letu 2008 so bile posodobljene vsebine spletnega mesta, kjer je predstavljena problematika boja proti trgovini z ljudmi v slovenskem in angleškem jeziku. Internetni naslov http://www.vlada.si/delo_vlade/projekti/boj_trgovina_z_ljudmi/ je povezan s spletno stranjo ministrstva za notranje zadeve. Na spletni strani so dostopne informacije o dejavnostih MDS, objavljeni so temeljni dokumenti, ki jih ta pripravlja, ter druga gradiva in mednarodni dokumenti s tega področja. V letu 2008 je stran obiskalo preko 4.200 obiskovalcev.

V okviru projekta Zaprisega je Društvo Ključ v sodelovanju s še štirimi nevladnimi organizacijami osveščalo javnost o izbiri vedenja, zlasti nenasilnega. O tem so posneli kratek dokumentarni prispevek, ki so ga predvajali v mreži lokalnih televizij, prav tako so posneli radijski oglas, ki je poslušalce vabil, naj se odločijo za nenasilno vedenje. Ob mednarodnih dnevih nasilja nad ženskami so pred Magistratom izobesili veliko belo pentljo, na kateri so bili skenirani podpisi mladih, ki so prisegli, da so izbrali nenasilno vedenje. Novembra in decembra je bila odprta bela knjiga, v katero so se lahko podpisali naključni obiskovalci Magistrata. Izdelane so bile tudi majice, ki so jih delili mimoidočim in podpisnikom Zaprisege o izbiri nenasilja. Prav tako so dosegli širšo javnost v sodelovanju s sofinancerjem projekta, ki je v svoje prodajne mobilne pakete vstavil brošuro o nasilju s podatki, kje lahko dobijo pomoč, če postanejo žrtve nasilja. Trgovina z ljudmi je bila tako kot druge oblike nasilja zastopana v vseh gradivih.

V okviru projekta Tudi ti si delček istega sveta je Društvo Ključ kot partner v projektu posnel televizijski spot, v katerem so bile prikazane vse oblike trgovine z ljudmi. Spot je tri mesece predvajala Televizija Slovenija in ena od komercialnih televizij. Hkrati so izdelali tudi majice in značke. Prav tako so bili izdelani plastificirani kartončki z vprašanji in življenjskimi situacijami, ki laiku pomagajo ugotoviti, ali je potencialna žrtev trgovine z ljudmi.

Društvo Ključ je sodelovalo kot partner v projektu, imenovanem V štirih korakih. V njegovem okviru so 8. marca v Državnem zboru RS soorganizirali mednarodno konferenco o nasilju. Trgovina z ljudmi je bila obravnavana na posebnem omizju, na katerem je sodelovalo približno 30 oseb.

V okviru projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – varna namestitev je Ključ natisnil 19.000 t. i. kartic FELIX, ki so bile razposlane na 130 lokacij po Sloveniji: nočni in dnevni lokali, knjižnice, kinematografi itd. Na karticah so opisani samozaščitni ukrepi za primer, če oseba postane žrtev trgovine z ljudmi.

Osveščanje strokovne javnosti – izobraževanja

Društvo Ključ je februarja 2008 organiziralo enodnevno izobraževanje o trgovini z ljudmi za tožilce in tožilke, julija 2008 pa je bila izvedena okrogla miza o trgovini z ljudmi za strokovno javnost in novinarje.

Slovenska Karitas je redno izvajala mesečne izobraževalne delavnice za ožje sodelavce in prostovoljce. Poleg tega so bila za prostovoljce izvedena štiri supervizijska srečanja in trije seminarji.

Policija je v okviru izvajanja letnega načrta usposabljanj in izobraževanj izvedla redno usposabljanje kriminalistov na temo Tihotapstvo in trgovina z ljudmi. Pri usposabljanju so sodelovali predstavniki Društva Ključ in Slovenske Karitas, z uvodnim nagovorom pa tudi nacionalni koordinator. Usposabljanje je potekalo v policijskem vadbenem centru Gotenica 24. in 25. novembra 2008.

Osveščanje ciljne populacije

Nacionalni koordinator je v sodelovanju z Uradom vlade za komuniciranje osnovnim šolam po Sloveniji poslal dopis Osveščanje mladih o problematiki trgovine z ljudmi, ki sta mu bila priložena plakat Društva Ključ in Slovenske Karitas ter Zbornik prispevkov na temo trgovine z ljudmi.

Za dijake Gimnazije Šenvid in Šolskega centra Rudolfa Maistra iz Kamnika je bilo 23. maja 2009 predavanje na temo trgovine z ljudmi. Razpravo je na prošnjo učiteljev omenjenih šol vodil nacionalni koordinator.

Društvo Ključ je v preteklem letu nadaljevalo s projektom Vijolica – kako se izogniti pastem trgovine z ljudmi. Izvedenih je bilo 19 delavnic za 580 srednješolk in srednješolcev.

V okviru projekta Zaveza za nenasilje – zaprisega je Društvo Ključ v sodelovanju s štirimi nevladnimi organizacijami izvedlo 80 delavnic o vseh oblikah nasilja po ljubljanskih srednjih šolah in gimnazijah za približno 2400 maturantk in maturantov. Ob koncu delavnic so jih pozvali, naj se odločijo za nenasilno vedenje. Do 16. maja 2008, ko je potekala slovesna zaprisega pred predsednikom republike, je bilo zbranih 2583 zaobljub, pridružili so se namreč tudi mladi, katerih vodstva šol niso želela sodelovati v omenjenem projektu. Do konca leta 2008 pa je bilo zbranih 4947 zapriseg. Besedilo zaprisege: *»Kot zrel in odgovoren človek prisegam, da: nasilja ne povzročam, nasilja ne spregledam, nasilja ne spodbujam, ob nasilju primerno ukrepam, proti nasilju govorim ter delujem in se informiram o vseh oblikah trgovine z ljudmi.«*

V okviru projekta PATS je bilo opravljenih 55 preventivnih, individualnih informativnih razgovorov s prosilkami in prosilci za azil ter tujci. Projekt se je izvajal v Azilnem domu v Ljubljani in Centru za tujce v Postojni.

Projekt Pametni firbec, namenjen pogovornim dejavnostim, je Društvo Ključ izvedlo v mladinskih centrih Zalog in Bežigrad. Opravljenih je bilo 100 ur pogovornih dejavnosti z mladimi (starost 13 – 20 let), ki se zadržujejo v prostorih centrov. Obdelane so bile naslednje teme: človekove pravice, beračenje, prisilna prostitucija, rekrutiranje, transport in izkoriščanje žrtev, revščina, samopodoba, nestrpnost do drugačnih, neodgovorna spolnost, odvisnost od drog in povezava s prostitucijo. V pogovorne dejavnosti je bilo zajetih približno 50 otrok.

V okviru projekta Tudi ti si delček istega sveta je bilo izvedenih 10 preventivnih delavnic za 312 otrok. Obravnavane so bile naslednje teme: trgovina z ljudmi, oblike, žrtve ter drugi subjekti, dejavniki, pridobivanje žrtev.

V 50.000 izvodih in treh jezikih so bile natisnjene zgibanke, namenjene tujkam in tujcem, za katere je Slovenija ciljna država. Zgibanke je natisnilo Društvo Ključ, financiralo pa Ministrstvo za notranje zadeve v okviru projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – varna namestitve. Razposlane so bile na slovenska diplomatska predstavništva,

Tudi Slovenska Karitas je v okviru svojih programov osveščala ciljne skupine. Pripravili in natisnili so 50.000 izvodov zloženek, ki so bile prav tako financirane v okviru projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitve Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Zloženske so razdelili na pomembne kontaktne točke znotraj države in se tako osredotočili na ciljno skupino slovenskih mladostnikov. Ta distribucijska mesta so bili centri za socialno delo ter različna društva in kraji, kjer se zadržujejo predvsem mladi.

Predstavniki MDS je imel uvodno predavanje v debati, ki je bila 19. oktobra 2009 v Velenju. Pri temi Razvite države so odgovorne za trgovino z ljudmi je sodelovalo preko 200 mladih članov debaterskih klubov.

Krepitev nadzorstvenih mehanizmov pri izdaji delovnih dovoljenj

Posebna pozornost je bila posvečena izdajanju delovnih dovoljenj v povezavi s širšim razumevanjem pojavnosti trgovine z ljudmi. Poudarek je na delovnem dovoljenju za barske plesalke, gradbene in sezonske delavce. Z krepitvijo medresorskega sodelovanja pri načrtovanju in oblikovanju ukrepov na področju boja proti trgovini z ljudmi se je Direktorat za trg dela in zaposlovanja pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve v letu 2008 s predstavniki policije dogovoril o periodičnem posredovanju in izmenjavi podatkov o izdanih delovnih dovoljenjih za različne kategorije poklicev in o posameznikih in firmah, ki zaposlujejo tujke kot plesalke.

Za gradbeni sektor je bilo v letu 2008 izdanih skupno 46.568 delovnih dovoljenj, za poklic plesalke pa 937. Poleg tega je bilo izdanih 11.017 delovnih dovoljenj za vsa sezonska dela, in sicer 341 za sezonska dela v kmetijstvu, 9332 za sezonska dela v gradbeništvu, 1075 za sezonska dela v kmetijstvu s pogodbenim delom, 152 za sezonska dela v gostinstvu in turizmu ter 117 za splošna sezonska dela.

Tabela 1: Izdana delovna dovoljenja za različne kategorije poklicev v letu 2008

POKLIC	Število izdanih delovnih dovoljenj 2008/2007
Plesalka	937/988
Gradbeni delavec	46.568/32.527
Sezonska dela, splošno	117/100
Sezonska dela v kmetijstvu	341/194
Sezonska dela v gradbeništvu	9332/8592
Sezonska dela v kmetijstvu s pogodbenim delom	1075/1109
Sezonska dela v gostinstvu in turizmu	152/ni
Sezonska dela skupaj	11.017/9995

III. Pregon kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi

- Dejavnosti policije

Policija se je v boju proti trgovini z ljudmi v letu 2008 usmerjala v odkrivanje posameznikov in kriminalnih združb ter kriminalnih žarišč, kjer se izvršujejo kazniva dejanja s področja prostitucije in trgovine z ljudmi; še zlasti se je posvetila odkrivanju in zaščiti žrtev trgovine z ljudmi.

V letu 2008 je odkrila več različnih pojavnih oblik trgovine z ljudmi. Največ primerov je bilo spolnega izkoriščanja; odkriti pa so bili tudi primeri služenja in beračenja. Ugotovljenih je bilo tudi nekaj primerov sumov trgovine z ljudmi v tranzitu preko Slovenije. Šlo naj bi za izkoriščanje otrok in prisilno delo. Značilno je, da potencialne žrtve v tranzitu preko Slovenije izhajajo iz držav članic EU (Slovaška, Romunija, Bolgarija). Večina potencialnih žrtev trgovine z ljudmi izvira iz vzhodnoevropskih držav, Ukrajine, Moldavije in Ruske federacije ter karibskih držav, Dominikanske republike, Azije, Tajske.

Spolno izkoriščanje, kot oblika trgovine z ljudmi, je bilo ugotovljeno predvsem v nočnih lokalih. Primeri zlorabe prostitucije pa so bili tudi v najetih stanovanjih ali turističnih objektih, kjer pa je bila večina žrtev državljanek Slovenije. Pri zagotavljanju pomoči žrtvam trgovine z ljudmi je policija v več primerih sodelovala z nevladnima organizacijama Slovenska Karitas in Društvo Ključ.

113. (387/a) člen KZ1 – Trgovina z ljudmi: Policija je v letu 2008 obravnavala 9 (2 v 2007) kaznivih dejanj trgovine z ljudmi, na pristojno državno tožilstvo je bilo podano 1 (2) poročilo. Kazensko je bilo ovadenih 24 (2) osumljencev. Identificiranih je bilo 25 oškodovancev – žrtev, od tega 3 mladoletniki.

112. (387.) člen KZ1 – Spravljanje v suženjsko razmerje: Obravnavana so bila 3 (5 v letu 2007) kazniva dejanja. Na pristojna državna tožilstva ni bilo podanih poročili (2). Kazensko je bilo ovadenih 5 (6) osumljencev ter identificiranih 6 (5) oškodovancev – žrtev.

175. (185.) člen KZ1 – Zloraba prostitucije: Obravnavano je bilo 5 (4 v letu 2007) kaznivih dejanj. Kazensko je bilo ovadenih 7 (7) osumljencev. Identificiranih je bilo 40 oškodovancev – žrtev, od katerih jih je 9 privolilo v sodelovanje z organi odkrivanja in pregona.

Tabela 2: Kazniva dejanja v povezavi s trgovino z ljudmi, ki jih je v letu 2008 obravnavala policija

Kaznivo dejanje	Število kaznivih dejanj (k. o. na ODT)	Število poročil na ODT	Število osumljenih oseb	Število oškodovanih oseb	Število oškodovanih mladoletnih oseb
Trgovina z ljudmi 387.a čl. KZ	9 (5)	1	24	22	3
Spravljanje v suženjsko razmerje 387 čl. KZ	3 (1)	0	5	6	
Zloraba prostitucije 185 čl. KZ	5 (5)	0	7	40	
SKUPAJ	17 (11)	1	36	68	3

- **Dejavnosti državnega tožilstva**

Tudi v letu 2008 se je ohranila dobra praksa prejšnjih let, da so na vseh okrožnih državnih tožilstvih v Republiki Sloveniji bili z letnim načrtom dela določeni okrožni državni tožilci, zadolženi za obravnavanje kaznivih dejanj s področja trgovine z ljudmi. Delo na tem področju je koordinirala in spremljala vrhovna državna tožilka, ki so ji okrožni državni tožilci tudi sproti poročali o kazenskih zadevah, v katerih so usmerjali predkazenski postopek oziroma vodili kazenske postopke. Na odprta pravna vprašanja, pogosto povezana tudi z dejanskim stanjem različnih kaznivih dejanj, povezanih s trgovino z ljudmi, so državni tožilci odgovorili na dveh kolegijih, ki ju je sklicala vrhovna državna tožilka. Ti kolegiji pa so bili tudi pomemben prispevek pri oblikovanju enotne politike pregona na tem področju. Skupna odločitev okrožnega državnega tožilca, ki je delal na najbolj kompleksni zadevi, vrhovne državne tožilke in vodje izobraževalnega centra na Vrhovnem državnem tožilstvu RS, je bila, da okrožni državni tožilec na izobraževalnih dnevih tožilcev na Bledu predstavi ta primer.

Tožilstva še vedno ugotavljajo, da zaradi zapletenosti pojava trgovine z ljudmi dokončno prepoznavanje žrtev zahteva daljši proces, kar pa ima, ob odsotnosti stvarnih dokazov, ki kažejo na kaznivo dejanje trgovine z ljudmi, za posledico, da organi odkrivanja, pregona in sodstva konkretne osebe ne obravnavajo kot žrtve trgovine. Na to kaže kazenski postopek zoper dva obdolženca, oba v času trajanja kazenskega postopka v priporu, zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 387. a členu KZ. Sodišče obtožbi ni sledilo, žrtev ni prepoznalo kot žrtve kaznivega dejanja trgovine z ljudmi, temveč kot oškodovanca kaznivega dejanja nasilništva, storjenega v sotorilstvu obeh obdolžencev, ki ju je zaradi kaznivega dejanja nasilništva tudi obsodilo na zaporni kazni. Analiza primera je pokazala, kako pomembno je razumevanje položaja žrtve pri tovrstnih kaznivih dejanjih, okoliščin zlorabe in njihovega strahu pred maščevanjem nad njimi. Za pravilnost odločitve o obstoju kaznivega dejanja je pomembno, da se v dvomu osebi, ki trdi, da je izpostavljena surovemu izkoriščanju, ki je lahko povezano s trgovino z ljudmi, verjame. Tak pristop državnih tožilcev pa je mogoč le ob organizaciji, ki tožilcem omogoča poglobljeno delo na posameznem področju.

113. (387/a) člen KZ1 – Trgovina z ljudmi: V letu 2008 so državni tožilci prejeli 5 kazenskih ovadb zoper 12 oseb zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 387. a členu KZ. Žrtve so bile v večini ženske, in sicer jih je bilo 21, med njimi 5 mladoletnic. Vse kazenske ovadbe, z izjemo ene zoper 1 osebo, so okrožni državni tožilci rešili, in sicer so kazensko ovadbo zoper 1 osebo zavrgli, zoper 10 oseb je bila uvedena preiskava, izmed teh pa po končani preiskavi vložena obtožnica zoper 2 osebi. Obtožba je bila vložena tudi zoper 3 osebe, zoper katere je kazenski postopek tekel že v prejšnjih letih. V eni izmed kazenskih zadev je bil celoten postopek, od kazenske ovadbe do izreka sodbe, na prvi stopnji končan v letu 2008, to pa zato, ker je bil zoper oba obdolženca neposredno po zaslišanju v preiskavi odrejen pripor.

112. (387.) člen KZ1 – Spravljanje v suženjsko razmerje: Zaradi kaznivega dejanja spravljanja v suženjsko razmerje po 387. členu KZ je bila v letu 2008 vložena ena ovadba zoper 2 osebi ter poročilo zoper 1 osebo. Iz kazenske ovadbe je izhajal sum, da je oče eno izmed hčera prodal z namenom poroke, drugo pa nameraval prodati, do česar ni prišlo, ker je hči pobegnila. V nujnih preiskovalnih dejanjih so bile zaslišane tri hčere osumljenega, dve sta se, izkoriščajoč pravno dobroto, odpovedali pričanju, tretja pa je osumljenega očeta povsem razbremenila. Kazenska ovadba zoper oba osumljena očeta in kupca dekleta zaradi poroke je bila zavrnjena. V poročilu policija ni uspela zbrati dovolj indicev, ki bi kazali na to, da osumljeni romunski državljan s prevozom devetih oseb, med njimi treh mladoletnikov, izvršuje uradno pregonljivo kaznivo dejanje. Kljub temu so policisti prevoz mladoletnikov ustavili in jih zaradi zaščite njihovih pravic v skladu s Konvencijo o otrokovih pravicah namestili v kriznem centru, kamor so jih starši prišli iskat. Lani je bila na podlagi kazenske ovadbe oziroma že uvedenega kazenskega postopka zoper 1 osebo vložena obtožba.

Zadeva je pravnomočno razsojena, in sicer je obdolžencu izrečena kazen tri leta in šest mesecev zapora.

175. (185.) člen KZ1 – Zloraba prostitucije: Zaradi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 185. členu KZ je bilo v lanskem letu vloženi 6 kazenskih ovadb zoper 16 oseb; zoper 13 oseb je bila kazenska ovadba zavržena, zoper 4 osebe je bila zahtevana preiskava, zoper 2 pa vložena obtožba. Oba obdolženca sta bila v času vložitev obtožbe v priporu. V priporu je bil tudi obdolženec, zoper katerega je stekel postopek skupaj s sosterilci že v prejšnjem obdobju, v letu 2008 pa je bila vložena obtožba in izrečena pravnomočna sodba, v kateri mu je bila izrečena kazen štirih let zapora.

Tabela 3: Kazniva dejanja v povezavi s trgovino z ljudmi, ki so jih v letu 2008 obravnavala okrožna državna tožilstva

Kaznivo dejanje	Število kazenskih ovadb/poročil	Število obravnavanih oseb v k. o.	Zavržena k. o. (št. oseb)	Uvedena preiskava (št. oseb)	Vložena obtožba (št. oseb)	Odstop od pregona	Izrečena sodba (št. oseb)
Trgovina z ljudmi 387.a čl. KZ	5 k.o.	12	1	3	2 3*		1 (2 osebi za k. d 299. č. KZ)
Spravljanje v suženjsko razmerje 387. čl. KZ	1 k.o. 1 p.	2 1	1 (2)				1* (3,5 leta)
Zloraba prostitucije 185. čl. KZ	5 k.o. 1 p.	15 1	2 (12) 1*	4	2 (7) 3* (4)	1	1*(4 leta) 1*(2 osebi, 9 mes.)
SKUPAJ	11 k.o. 2 p.	29 2	4 1*	7	4 6*	1	1 3*

Opomba:

* - obravnavani primeri iz preteklih let

Na prepletenost dejanskega stanja in ravnanj obdolženih pri kaznivem dejanju trgovine z ljudmi po 387. a členu KZ in zlorabi prostitucije po 185. členu KZ kaže tudi v letu 2008 obravnavana zadeva, ko je bila kazenska ovadba podana zoper 7 obdolžencev zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi. Podatki in dokazi v kazenski ovadbi so dajali podlago za sum tega kaznivega dejanja in zaradi njega je preiskava tudi stekla. Ob koncu preiskave so podatki zadostovali le še za vložitev obtožbe zoper 6 obdolžencev zaradi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po tretjem in prvem odstavku 185. člena KZ. Obravnava zadeve je pokazala na težavnost dokazovanja, saj je 12 žensk, med njimi tudi mladoletnice, v relativno kratkem času kazenskega postopka svojo izpoved močno spremenilo, in sicer od obremenilne izpovedi v preiskavi, ko je bil obdolženec v priporu, same pa deležne zaščite v okviru, kot so si ga same izbrale, pa do izpovedi na glavni obravnavi, ko je bil obdolženi v hišnem priporu, s katerim je bil pripor v času ugovornega postopka nadomeščen, ko so svojo izpoved v celoti prilagodile zagovoru obdolženega.

IV. Pomoč in zaščita za žrtve trgovine z ljudmi

Projekt oskrbe žrtev trgovine z ljudmi

- **Program krizne namestitve**

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je leta 2008 objavilo javni razpis o izvajanju projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji – krizna namestitve za leti 2008 in 2009 za okvirno višino sredstev 35.000,00 evrov v letu 2008 in 35.000,00 evrov v letu 2009, na podlagi katerega je bila izbrana Slovenska Karitas. Projekt obsega zagotavljanje pomoči žrtvam trgovine z ljudmi pri njihovem telesnem, psihičnem in socialnem okrevanju, ko se žrtvi zagotovi prvi in nujen umik iz zatečenih okoliščin. Za izvajanje projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitve je bilo v letu 2008 dodeljenih **35.000,00 evrov in dodatnih 10.000,00 evrov** (aneks k pogodbi).

Slovenska Karitas je v okviru tega projekta obravnavala 19 oseb. Projekt je bil s strani Izvajalec je projekt predstavil na šestih občnih zborih škofijskih Karitas, treh seminarjih Karitas in na Regionalni konferenci Caritas Europa 2008. Izvajalec projekta je istočasno skrbel za vzdrževanje in nadgradnjo standarda na lokacijah krizne namestitve. Poleg 24-urnega telefonskega svetovanja je Slovenska Karitas ponudila popolno oskrbo desetim osebam, ki so bile napotene s strani policije (namestitve, prehrana, psihološka, socialna in medicinska pomoč, svetovanje, informacije v zvezi z žrtvinimi pravicami, sodelovanje s Centrom za socialno delo, zagovorništvo, socialna angažiranost, delovne aktivnosti, družabništvo, vzpostavitev mednarodne strokovne mreže, priprava za odhod v matično državo, spremstvo, zagotavljanje varnosti, ...). Petim osebam je bila zagotovljena pomoč pri urejanju statusa v RS (v sodelovanju z Varno hišo Slovenj Gradec). Dve osebi – potencialni žrtvi trgovine z ljudmi, pa sta poiskali individualno pomoč in oskrbo. Skupno je bilo 36 oskrbnih dni.

Posamezni primeri:

Slovenska državljanka, mati predšolskega otroka, brezposelna, prisiljena v prostitucijo, predhodno nameščena v Materinskem domu Karitas: V krizno namestitve je bila vključena na priporočilo socialnih služb, po posredovanju pristojnega CSD je bil otrok vključen v oskrbo in postopek za oddajo v rejništvo. Po končani policijski preiskavi je uporabnica po treh dneh krizno namestitve na lastno željo zapustila.

Državljanica Ukrajine, z dovoljenjem za začasno bivanje v RS in z veljavnim dovoljenjem za delo v RS, artistična plesalka v nočnem klubu, prisiljena v prostitucijo: V krizno namestitve jo je napotila policija, v nadaljnjih postopkih ni želela sodelovati. Namestitve je trajala 4 dni, omogočen ji je bil povratek v matično državo in zagotovljena nadaljnja oskrba ter spremljanje s strani IOM Ukrajina in Coatnet.

Osemnajstletna albanska državljanka živi z očetom ter petimi brati in sestrami v RS. Ima urejeno dovoljenje za začasno bivanje, vključena je v redno srednješolsko izobraževanje. Po materini smrti jo je oče za denarno nadomestilo zaročil s svojim prijateljem. Po posredovanju šolske svetovalne službe in lokalne Karitas je bil z uporabnico in njenim očetom opravljen razgovor, svetovanje in napotitev na pristojne institucije, vsa družina je bila vključena v druge programe pomoči znotraj Karitas, oče pa je svojo namero opustil in razdril zaroko, ki je bila zgolj posledica socialne stiske.

Enodnevna oskrba skupine sedmih ukrajinskih državljanek, legalno zaposlenih v različnih nočnih klubih, ki jih je v oskrbo napotila policija: Ker se v informativnih razgovorih in zaslišanjih niso prepoznale kot žrtve trgovine z ljudmi, se je oskrba zaključila še isti dan.

Slovenskega državljana, žrtve trgovine z ljudmi, je v oskrbo napotila policija. Krizna namestitev je trajala skupno 22 dni, spremljanje in oskrba pa se nadaljuje tudi znotraj bivanja v terapevtski skupnosti, kamor je bil premeščen (nadaljevanje v letu 2009). V osnovno oskrbo sta bila vključena tudi dva strokovna delavca v času njegove 30-dnevne hospitalizacije. Za oskrbo te osebe je bil sklican sestanek, ki so se ga udeležili predstavniki Slovenske Karitas, Policije, Društva Ključ in MDDSZ.

Individualna obravnava matere s štirimi mladoletnimi otroki (vsi so albanski državljani): Za pomoč pri oskrbi žrtev trgovine z ljudmi je zaprosila strokovna delavka Varne hiše Slovenj Gradec. Uporabniki so bili žrtve partnerja/očeta, ki jih je prisilil k bivanju v RS, nad njimi izvajal fizično in psihično nasilje, jim omejeval osebno svobodo in stike z okolico, za kar je bil pravnomočno obsojen na dveletno zaporno kazen. Slovenska Karitas je uporabnikom zagotovila materialno pomoč pri plačilu potnih stroškov v matično državo ter urejanje statusa za bivanje v RS. Obravnava je potekala v sodelovanju s strokovnimi delavci Slovenske Karitas in Varne hiše Slovenj Gradec, kjer jim je bila zagotovljena tudi namestitev.

Individualna obravnava dveh oseb, slovenskih državljanek, potencialnih žrtev trgovine z ljudmi, ki sta pomoč poiskali s klicem na dežurno telefonsko številko. Z obema je bil opravljen informativni razgovor in svetovanje, po posvetu s policijo in Društvom Ključ pa nista bili upravičeni do bivanja v krizni namestitvi.

Tabela št. 4: Osebe, žrtve trgovine z ljudmi, ki jih je v letu 2008 obravnavala Slovenska Karitas

Obpravane osebe – uporabniki	Število oseb	Starost	Državljanstvo	Namestitev (število dni)
Moški *	1	49	SLO	22 dni
Ženska	1		SLO	3 dni
Otrok	1		SLO	
Ženska	1	polnoletna	Ukrajina	4 dni
Ženska	1	18	Albanija	
Ženska *	7		Ukrajina	7 dni (7x1 dan)
Ženska	1		Albanija	
Otrok	4		Albanija	
Ženska	2		SLO	
SKUPAJ	19			36

* : Primeri, ki sta jih obravnavala oba izvajalca projekta.

- **Program varne namestitve**

V okviru istega projekta je Društvo Ključ izvajalo program varne namestitve, katerega pa je na podlagi javnega razpisa financiralo Ministrstvo za notranje zadeve ravno tako iz proračuna omenjenega ministrstva, za kar je bilo predvidenih 37.000,00 evrov. Projekt obsega pomoč žrtvam trgovine z ljudmi pri njihovem telesnem, psihičnem in socialnem okrevanju, urejanje statusa nastanitve ter pomoč pri zagotavljanju pravic zastopnosti in obravnave v kazenskih pregonih proti storilcem. Pri tem je treba tem žrtvam v okviru varnega prostora zagotoviti vso potrebno zaščito v postopkih pričanja na sodiščih. Za izvajanje projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – varna namestitvev je bilo v letu 2008 na podlagi zahtevkov izvajalca dodeljenih **32.587,00** evrov.

Društvo Ključ je obravnavalo 19 oseb – žrtev oziroma potencialnih žrtev trgovine z ljudmi. Od tega je bilo 6 oseb v različnem časovnem razponu sprva nameščenih v krizno namestitev, nato pa so bili izpolnjeni pogoji za namestitev v varni prostor.

Posamezni primeri:

V enem primeru je šlo za tri ženske brez državljanstva, ki so bile žrtve prisilnih porok. Ena od njih je imela 17 mesecev starega otroka (nemško državljanstvo), ki je bil v varni namestitvi skupaj z materjo.

Drugi primer je bil slovenski državljan, žrtev suženjskega razmerja, ki je v kazenskem postopku nastopal tudi kot priča na sodišču. Zaradi tega je bilo omenjenemu treba zagotoviti osebno varovanje.

V tretjem primeru je šlo za polnoletno slovensko državljanke, žrtev prisilne prostitucije.

Zagotovljene so bile tudi druge oblike pomoči, kot je svetovanje, pomoč pri navezovanju stikov z organi pregona in individualni pogovori. Tako je bilo obravnavanih 10 potencialnih žrtev trgovine z ljudmi: 7 ukrajinskih državljanek, vse polnoletne, in tri slovenske državljanke, med njimi ena mladoletna. Društvo Ključ je obravnavalo 3 dejanske žrtve trgovine z ljudmi – polnoletni slovenski državljanke (žrtvi prisilne prostitucije) in polnoletno državljanke Irana – žrtev prisilne poroke, spolnega nasilja in nasilja po spolu. Nobena ni bila nameščena v varnem prostoru.

Poleg tega se je na društvo obrnilo 2133 posrednih uporabnikov iz tako imenovane strokovne in laične javnosti.

Tabela št. 5: Osebe, žrtve trgovine z ljudmi, ki jih je v letu 2008 obravnavalo Društvo Ključ

Obravnavane osebe – uporabniki	Število oseb	Starost	Državljanstvo	Namestitev (število dni)
Moški *	1	49	SLO	247
Ženska	1	31	SLO	
Ženska	1	43	brez	92
Ženska	1	20	brez	50
Ženska	1	22	brez	92
Otrok	1	17 mesecev	nemško	92

Ženska *	7	polnoletna	ukrajinsko	
Ženska	1	32	SLO	65
Ženska	1	19	SLO	
Ženska	1	mladoletna	romunsko	
Ženska	1	21	SLO	
Ženska	1	22	SLO	
Ženska	1	26	iransko	
SKUPAJ	19			638

* : Primeri, ki sta jih obravnavala oba izvajalca projekta.

Projekt PATS

Ministrstvo za zunanje zadeve je v letu 2008 v skladu z Akcijskim načrtom MDS za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2008/09 že peto leto zapored financiralo projekt Uvajanje mehanizma za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v azilnih postopkih v Sloveniji (PATS) v višini **20.800,00** evrov. Ministrstvo za zunanje zadeve tako zagotavlja nadaljevanje prenosa znanja, ki so ga v okviru PATS razvile slovenske nevladne organizacije, predvsem Društvo Ključ, ki je glavni izvajalec projekta.

Namen projekta PATS je podati uporabnikom čim več informacij o trgovini z ljudmi, ob tem pa zagotoviti, da jih uporabniki sprejmejo in razumejo.

Od januarja do vključno decembra 2008 je bilo opravljenih 55 PATS informativnih razgovorov (v nadaljevanju: IR); od tega je bilo 31 moških, kar predstavlja 56 % celotne populacije uporabnikov projekta PATS, ter 24 žensk, tj. 44 % vseh uporabnikov PATS-a. IR so bili opravljeni z mladoletniki brez spremstva in z (samskimi) ženskami, ki so bile v letu 2008 nastanjene bodisi v Azilnem domu bodisi v Centru za tujce. V Azilnem domu je bilo opravljenih 26 IR, v Centru za tujce pa 29. Širitev projekta PATS v Center za tujce se je izkazala kot dobra; med osebami, ki so tam obravnavane, je veliko takih, ki spadajo v t. i. rizične skupine.

Skupno število IR je nižje od pričakovanega, vendar v skladu z družbenopolitičnimi okoliščinami v RS (v prvi vrsti vstop RS v schengensko območje) ter posledično oslABLjenimi migracijskimi tokovi čez naše ozemlje. V letu 2008 je bilo največ IR opravljenih v septembru (12), februarju (8) ter maju in decembru po (7).

Glede na sedanje razmere v državah, od koder je tradicionalno največ uporabnikov projekta, izvajalec projekta PATS ocenjuje, da je verjetnost, da bi se raven IR dvignil, precej majhna. Pričakovati pa je možno verjeten vpliv gospodarske krize na migracijske tokove.

Od vseh 55 uporabnikov projekta PATS predstavljajo mladoletniki 60 % celotne populacije v letu 2008; od tega jih je bilo kar 15 (27,27 %) iz Afganistana; 3 mladoletne deklice pa iz Italije, BiH in Makedonije. Odraslih uporabnikov PATS-a je bilo v letu 2008 40 %. Odrasli moški praviloma niso vključeni v projekt PATS. Izstopajoče izvorne države uporabnikov IR

so (presenetljivo) Afganistan (15) ter Kosovo (9) in Albanija (11); glede na narodnost pa je bilo kot v preteklih letih največ pripadnikov albanske narodnosti (19).

Projekt ima tudi regionalno dimenzijo. Izvajajo ga v Republiki Hrvaški ter v Bosni in Hercegovini. V BiH projekt izvaja organizacija Bosansko hercegovska iniciativa žena, na Hrvaškem pa organizacija Crveni križ RH. V letu 2008 se proces regionalizacije projekta PATS ni nadaljeval. Neuradno se je načrtovala širitev projekta v Vzhodno in Jugovzhodno Evropo pod okriljem OVSE in IOM, a do konkretnjših korakov ni prišlo.

Projekt EQUAL

Društvo Ključ je v okviru Programa pobude Skupnosti EQUAL 2004–2006 v Sloveniji (PPS EQUAL) izvajalo projekt z naslovom Reintegracija žrtev trgovine z ljudmi. Projektne dejavnosti so se zaključile oktobra 2007, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve kot organ upravljanja PPS EQUAL pa je končno poročilo o izvajanju projekta potrdilo v letu 2008 in Društvu Ključ kot koordinatorju projekta izplačalo zadnji obrok sredstev za izvajanje projekta. Vsi zastavljeni cilji projekta, razen uvedbe sprememb politike na področju dela in zaposlovanja tujcev – žrtev trgovine z ljudmi v Sloveniji, so bili doseženi. Izvedene so bile okrogli mizi in novinarske konference, izdelani letaki, izšel je Zbornik prispevkov z okroglih miz in druge strokovne publikacije. Pripravljen je (re)integracijski program za žrtve trgovine z ljudmi, vzpostavljena INFO-točka in baza organizacij, ki so pripravljene sodelovati pri reševanju te problematike, ter spletne strani. Mesto v akcijskem načrtu je našel tudi nov poklic, tj. svetovalec iz izkušenj (Peer Work Counselor), vendar poklicna kvalifikacija še ni sprejeta. Za izvedbo projekta je bilo v celotnem obdobju porabljenih 152.909,47 evrov sredstev iz PPS EQUAL.

V. Podporne dejavnosti

Koordinacija dela MDS

Kot je uvodoma omenjeno, se je MDS za boj proti trgovini z ljudmi v letu 2008 sestala trikrat, in sicer 17. aprila (Zapisnik 22. sestanka MDS št.: 900-11/2005/ 54); 8. julija (Zapisnik 23. sestanka MDS št.: 900-11/2005/) in 11. novembra (Zapisnik 24. sestanka MDS št.: 900-11/2005/ 60). Vlada RS je 15. 5. 2008 na svoji redni seji obravnavala in sprejela periodično poročilo MDS za boj proti trgovini z ljudmi za leto 2007 (Sklep št. 01201-7/2008/3).

Nacionalni koordinator je usklajeval pripravo odgovorov na vprašalnike s področja trgovine z ljudmi oziroma povezanih tematik, ki so jih zahtevale različne mednarodne organizacije. Tako so bili posredovani odgovori na vprašalnik o implementaciji Natove politike v boju proti trgovini z ljudmi, na vprašalnik Mednarodne koalicije zoper trgovino z ženskami (CATW) iz Bruslja, na vprašalnik Evropske migracijske mreže (ECLAN), na vprašalnik EK v okviru dela delovne skupine MDG, na vprašalnik ICMPD, za tem priprava stališč na vprašanja ob sprejemu Resolucije Generalne skupščine OZN št. 61/144 o trgovini z ženskami in dekleti, odgovori na vprašalnik UNODC za pripravo letnega poročila UNODC o izvajanju politik boja proti trgovini z ljudmi ter številni drugi prispevki za udeležbo na domačih in mednarodnih dogodkih.

Nacionalni koordinator je sodeloval tudi na predavanjih za študente Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru, na otvoritvi SIMUN (Slovenia International Model United Nations), za domače in tuje študente Fakultete za družbene vede v Ljubljani ter predavanje na seminarju ERA (Evropska pravna akademija) v Trieru za sodnike in tožilce evropskih držav. Sodeloval je pri pripravi odgovorov RS na vprašalnik Odbora Združenih narodov za odpravo diskriminacije žensk, ki je na 42. zasedanju v Ženevi 24. oktobra obravnaval Četrto periodično poročilo Republike Slovenije o izvajanju določil Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk.

Nacionalni koordinator je redno vzdrževal stike z Veleposlanišvom ZDA v Sloveniji in usklajeval letna poročila zaradi vsakoletne priprave poročila ameriškega zunanjega ministrstva o človekovih pravicah in posebnega poročila o trgovini z ljudmi. Na osnovi tega in prikazanih dosežkov je Slovenija že drugo leto zapored uvrščena v tako imenovani TIR 1 – najboljše ocenjeno skupino držav, ki dosega zadovoljive standarde v boju proti trgovini z ljudmi.

Koordinacija dejavnosti je potekala tudi na operativni ravni predvsem med policijo in nevladnimi organizacijami kot tudi med nevladnima organizacijama in ministrstvi, ki so financirala posamezne projekte. Člani MDS so se sestajali na manjših neformalnih sestankih, namenjenih reševanju ožje usmerjenih konkretnih zadev, kot so redne konzultacije in obveščanje skrbnikov pogodb s strani izvajalcev posameznih projektov, sodelovanje nevladnih organizacij s prostovoljnimi sodelavci in zunanjimi strokovnjaki ipd.

Sodelovanje v okviru regionalnih in mednarodnih organizacij

- **Dejavnosti Slovenije v zvezi Nato**

Nato je v letu 2008 začel z implementacijo svoje politike v boju proti trgovini z ljudmi. Pomočnik generalnega sekretarja Nata za obrambno politiko in načrtovanje, Jiri Šediviy, je kot visoki koordinator Nata za boj proti trgovini z ljudmi bdel nad izvajanjem implementacijskega procesa. Države je zaprosil za informacije o akcijskih načrtih na tem

področju. Tudi Slovenija je v drugi polovici prejšnjega leta posredovala svoj odgovor. Hkrati pa se je koordinator zavzel tudi za nadaljnje izboljšanje korakov pri implementaciji politike v boju zoper trgovino z ljudmi, posebej pri izobraževanju, poročanju in ukrepanju. Nato izvaja "zero tolerance policy" za civilno in vojaško osebje, ki sodelujejo v Natovih operacijah. Konec leta je Šediviy pripravil celovito poročilo (EAPC/PFP(PMSC)N(2008)0025-REV1), v katerem predstavlja nacionalne ukrepe v boju proti trgovini z ljudmi in uspehe pri vključevanju posameznih elementov Natove politike v nacionalne dokumente držav članic Nata. Na tem področju velja izpostaviti tudi sodelovanje z drugimi mednarodnimi organizacijami, še zlasti z OVSE. Nato si zlasti prizadeva, da ne bi bile njegove sile v operacijah vključene v trgovino z ljudmi, o čemer zaenkrat ni nikakršnih podatkov, poleg tega pa pomaga tudi drugim, zlasti različnim lokalnim organom, v boju proti trgovini z ljudmi. V prihodnje bo Nato pripravil posebno kampanjo javne diplomacije, ki bo namenjena obveščanju naših vojakov v operacijah, kakor tudi najširši javnosti. V Natovi šoli v Oberammergau pa že potekajo tečaji za usposabljanje vojaškega osebja držav Nata in partnerskih držav.

- **Dejavnosti Slovenije v Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi – OVSE**

Slovenija je v letu 2008 sodelovala pri dejavnostih OVSE na področju boja proti trgovini z ljudmi, bodisi preko predstavnikov Stalne misije Republike Slovenije pri OVSE (MDU) na Dunaju bodisi preko predstavnikov pristojnih organov iz Slovenije in medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi. Med slovenskim predsedovanjem Svetu EU v prvi polovici leta 2008 je MDU uspešno sodeloval z uradom posebne predstavnice OVSE za boj proti trgovini z ljudmi Eve Biaudet. Slovenija je v okviru OVSE tudi posredovala uradno poročilo o delu medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi za leto 2007.

V letu 2008 je OVSE v okviru dejavnosti posebne predstavnice za boj proti trgovini z ljudmi organiziral več dogodkov, konferenc in seminarjev:

26. in 27. maja 2008 je na Dunaju potekala konferenca zavezništva OVSE proti trgovini z ljudmi na temo trgovine z otroki – rešitve in izzivi na lokalni ravni. Konference sta se udeležila slovenski nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi mag. Sandi Čurin (MNZ) in Ana Petrič (MZZ/MDU). Posebna predstavnica Eva Biaudet je bila kot organizatorica konference zadovoljna s številčno udeležbo, strokovno predstavitvijo govornikov, posebnih gostov in udeležencev ter zaključki razprave. Sodelujoči so se strinjali, da je preprečevanje trgovine z otroki in zaščite žrtev ustrezno in obsežno urejeno v okviru mednarodnopravnih obveznosti in zavez OVSE, vendar pa je implementacija teh obveznosti s strani držav še vedno največji problem, saj se pojav trgovine z ljudmi v regiji še naprej povečuje. Slovenija je sodelovala na konferenci, saj je posredovala uradno poročilo o delu medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi za leto 2007, mag. Čurin pa je predstavil glavne dejavnosti ter napredek Slovenije pri zaščiti žrtev trgovine. Sicer pa je bila razprava na konferenci namenjena predvsem problematiki trgovine z otroki na lokalni ravni. Na otvoritvenem zasedanju je nastopila tudi finska ministrica za migracije in evropske zadeve Astrid Thors. Po zaključku konference 27. 5. 2008 je zasedal tudi odbor za človekovo dimenzijo OVSE, ki je bil okrepljen s predstavniki in strokovnjaki iz prestolnic (odboru se je udeležil tudi slovenski nacionalni koordinator mag. Čurin). Na odboru so udeleženci razpravljali o nacionalnih politikah in dobrih praksah glede reintegracije in vračanja otrok – žrtev trgovine ter iskanju trajnih rešitev, ki bi bile v interesu otrok.

10. in 11. septembra 2008 je bila v Helsinkih Konferenca OVSE o učinkovitem pregonu trgovine z ljudmi – izzivi in izkušnje, kjer se je obravnavala implementacija zavez držav OVSE glede kazenskega pregona trgovine z ljudmi, zlasti sprejetje učinkovite zakonodaje na tem področju, učinkovitega pregona storilcev kaznivih dejanj ter zagotovitve pravice do sodnega varstva za žrtve trgovine. Konference se je iz Slovenije udeležila vrhovna državna tožilka Slavica Pureber.

22. in 23. septembra 2008 je bil na Dunaju sestanek nacionalnih poročevalcev za boj proti trgovini z ljudmi iz držav OVSE, kjer so se obravnavale aktualne teme s tega področja delovanja.

Ministrska odločitev: decembra 2008 je bila v Helsinkih s strani zunanjih ministrov držav OVSE sprejeta odločitev o kazenskem pregonu trgovine z ljudmi, ki predstavlja povzetek razprav s septembrske konference. Pri usklajevanju in oblikovanju odločitve je sodelovala tudi Slovenija, na podlagi te odločitve pa bo OVSE, predvsem posebna predstavnica za boj proti trgovini z ljudmi, lahko učinkoviteje in temeljiteje nadaljevala svoje delo na tem področju. Dejstvo, da že več let zapovrstjo zunanji ministri držav OVSE na najvišji ravni sprejemajo odločitve s področja boja proti trgovini z ljudmi, kaže na pomen, ki ga tej problematiki posveča organizacija.

- **Dejavnosti na slovenskih veleposlaništvih v tujini**

Veleposlaništva Republike Slovenije v tujini (predvsem VP RS v Kijevu in v Buenos Airesu) redno opozarjajo pristojne organe v RS na problematiko trgovanja z ljudmi, ki bi vsaj v nekaterih primerih lahko potekala skozi procese pridobivanja dovoljenj za prebivanje.

- **Druge mednarodne dejavnosti**

Od 13. do 15. februarja je na Dunaju potekal Dunajski forum v okviru Globalne pobude ZN proti trgovanju z ljudmi (UN.GIFT). Slovenijo je zastopala delegacija: mag. Sandi Čurin (nacionalni koordinator za boj proti trgovanju z ljudmi, MNZ, ki je prvi dan imel govor), veleposlanik dr. Petrič, Bertonec, Prošek (vsi misija pri ZN Dunaj). Foruma se je udeležilo okoli 1400 predstavnikov vladnega, nevladnega in gospodarskega področja ter posebej umetniškega in medijskega sveta. Dan prej je v avstrijskem parlamentu (v organizaciji parlamenta, IPU, UNODC) in pred njim potekal parlamentarni forum. Otvoritveno zasedanje je vodil generalni direktor Urada ZN za droge in kriminal (UNODC) A. Costa, zaključno zasedanje pa indijska ministrica za vprašanja žensk in razvoj otrok R. Chowhury.

18. in 19. septembra 2008 je v Bruslju potekala Strokovna konferenca o zbiranju podatkov s področja trgovine z ljudmi. Avstrijsko ministrstvo za notranje zadeve je v sodelovanju z Mednarodno organizacijo za migracije (IOM) izvedlo projekt o zbiranju podatkov s področja trgovine z ljudmi s finančno pomočjo Evropske komisije. Konference sta se iz Slovenije udeležila Martina Kontelj (Statistični urad Republike Slovenije) in mag. Andrej Erer (Državni zbor), ki je za člane MDS povzel dogodke s konference. Članom MDS je bil osnutek smernic za zbiranje podatkov s področja boja proti trgovini z ljudmi razdeljen v elektronski obliki s pozivom za posredovanje morebitnih komentarjev ali predlogov.

V okviru mednarodnega sodelovanja je policija sodelovala v mednarodnih policijskih organizacijah Interpol, Europol in še posebej s Centrom SECI ter sodelovala pri pripravi rednega letnega poročila o trgovini z ljudmi na območju Balkana.

Policija je skupaj z Vrhovnim državnim tožilstvom sodelovala pri izvedbi projekta EnaT (European Network against Trafficking). Projekt je bil usmerjen v strnitev sodelovanja pravosodnih in varnostnih organov z nevladnimi organizacijami v smislu zaščite žrtev trgovine z ljudmi in boja zoper trgovino z ljudmi. V projektu, katerega nosilec je provinca Lecce iz Italije, sodeluje pet držav članic EU, ena kandidatka in ena tretja država. Delovanje in zaključki so razvidni na spletni strani www.agis-enat.it.

Na pobudo ukrajinskih varnostnih organov je bilo vzpostavljeno dvostransko sodelovanje za kakovostnejšo in učinkovitejšo izmenjavo podatkov o problematiki trgovine z ljudmi ter vzpostavljen temelj bodočega skupnega preiskovanja tovrstnih kaznivih dejanj. Ob tej priložnosti so se predstavniki slovenske policije udeležili sestanka v Ukrajini, navezujoč se na

konkreten primer suma kaznivega dejanja trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji, v kar so bile vpletene ukrajinske državljanke.

Za razvoj in vzdrževanje mednarodnega sodelovanja s sorodnimi organizacijami v tujini so se trudile tudi nevladne in humanitarne organizacije. Slovenska Karitas je ohranjala stike s predstavništvom Caritas Europa in Caritas Internationalis, IOM- International Organization of Migration, Coatnet, FEANTSA, La strada, Astra, Carinet, Petra, ipd.

VI. Področja, povezana s problematiko trgovine z ljudmi

Otroška internetna pornografija

Otroška internetna pornografija vsebinsko ni trgovina z ljudmi, pomeni pa ravnanje, ki je lahko povezano s trgovino z ljudmi, konkretno z otroki. Pri tem je otrok vedno objekt ravnanja posameznika, ki ga zlorablja, lahko pa tudi objekt nakupa in prodaje zaradi izdelave pornografskega gradiva.

V Kazenskem zakoniku je otroška internetna pornografija obravnavana v kaznivem dejanju prikazovanja, izdelave, posesti in posredovanja pornografskega gradiva po drugem in tretjem odstavku 187. člena KZ oziroma po 308. čl. novega KZ-1.

Tabela 5: Kazniva dejanja iz 187. čl. KZ, ki jih je v letu 2008 obravnavala policija

Kaznivo dejanje	Število kazenskih ovadb	Število ovadenih osumljencev	Število oškodovancev
Prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva (187/2 KZ)	56	54	37

Nedovoljene migracije

Podobno kot kaznivo dejanje, vezano na otroško internetno pornografijo, je MDS statistično spremljala tudi kazniva dejanja s področja nedovoljenih migracij, konkretnije prepovedano prehajanje meje ali ozemlja države po 311. čl. KZ. Obravnavanih je bilo 171 (195 v letu 2007) kaznivih dejanj ter kazensko ovadenih 455 (296 v letu 2007) oseb. Na pristojna državna tožilstva je bilo podanih 23 (34 v letu 2007) poročil.

Zaključek

Trgovina z ljudmi je v okviru mednarodnih standardov opredeljena kot ena najresnejših oblik kriminala, kot kršenje temeljnih človekovih pravic in kot oblika novodobnega suženjstva. Zaradi tega mora biti odziv na ta pojav odločen in usmerjen v preventivo, pregon kaznivih dejanj ter pomoč žrtvam trgovine z ljudmi.

Ker gre za spreminjajoči se pojav predvsem z vidika izvajanja kaznivih dejanj, kot tudi z vidika raznovrstnosti oblik izkoriščanja žrtev, kot končnega namena trgovine, so potrebni toliko bolj premišljeni in vsestranski ukrepi. V to so poleg mednarodnih organizacij vpete države, zlasti v povezavi in usklajevanju s civilnim sektorjem.

Slovenija je na tem področju dejavna že od leta 2002, ko je bila ustanovljena Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi in imenovan nacionalni koordinator. Sodelovanje z nevladnimi organizacijami je že od samega začetka osnovno vodilo delovanja na tem področju. Tako se je z razvojem dogodkov in razsežnostjo pojava oblikovala izdelava akcijskih načrtov, ravno tako tudi periodično poročanje o opravljenem delu v boju proti trgovini z ljudmi.

Število obravnavanih kaznivih dejanj s področja trgovine z ljudmi in oseb, katerim je bila iz tega naslova zagotovljena strokovna pomoč, ni bistveno odstopalo od števila iz preteklih let. Pričakovali bi nekoliko večje število sodb predvsem glede na število kazenskih ovadb v preteklih letih. Na to opozarjajo tudi zunanji opazovalci, ki pa nas sicer ocenjujejo kot dobro delujoč sistem v boju proti trgovini z ljudmi. Seveda pa nas to ne sme uspavati. Gibanje trgovine z ljudmi je možno zavezati le s celovitim pristopom in pravilnim načrtovanjem ukrepov, katerih izvedba mora temeljiti na usklajenih dejavnostih vladnih služb v sodelovanju z nevladnimi organizacijami.

